

Methodieken en werkvormen

Programma voorbereiden - Veiligheid - "Dilemmaspel"

Maker: Scouting Nederland (Commissie Trainingen en Vorming)

Datum van productie: 2015, aangepast december 2023

Kwalificatiekaart:

Tijdens de voorbereiding schat ik mogelijke risico's in, weeg deze af en handel hiernaar. Ik kan samen met het team een stappenplan voor onvolkomen en/of ernstige situaties tijdens opkomsten opstellen en hiernaar handelen als dat nodig is.

Leeftijd: Bever-, welpen- en

scoutsleiding

Duur: 20 minuten

Groepsgrootte: (sub)groepen van 4 à 6

personen

Locatie: Binnen

Korte inhoud:

Nadenken over veiligheid en de redenen voor een keuze. De dilemmakaartjes zijn gemaakt om te discussiëren over het thema 'Spelen rond uitdaging en veiligheid' van de Nationale Speelraad, en zijn voor iedereen die bezig is met kinderen.

Dit is geen officieel document van Scouting Nederland, maar is door Scouting Nederland geselecteerd omdat het een goed voorbeeld is van hoe je zelf met dit onderwerp aan de slag kunt gaan. Hierdoor kan het zijn dat sommige onderdelen van dit document niet geheel overeenkomen met wat Scouting Nederland normaal communiceert.

Dilemmaspel

De dilemmakaartjes zijn gemaakt om te discussiëren over het thema 'Spelen rond uitdaging en veiligheid' door de Nationale Speelraad, voor iedereen die bezig is met kinderen. Het spel is geschikt om met leiding onderling te spelen, maar kan ook een leuke vorm zijn om op een ouderbijeenkomst te gebruiken.

Kies een kaartje met een dilemma. Het kan een willekeurig thema zijn of een thema dat specifiek betrekking heeft op jouw interesse. Lees de tekst hardop voor en bespreek het dilemma aan de hand van onderstaand schema.

Spelplezier Waarom vinden kinderen de activiteit zo leuk?
Gevaren Welke gevaren zijn er aan het spel verbonden? Wat zijn de bezwaren? Denk hierbij ook aan wet- en regelgeving.
Spelwaarde Welke waarden heeft het spel in zich? Waarom is het belangrijk om dit spel te spelen?
Grenzen Binnen welke grenzen kan dit spel gespeeld worden? Wat zou wel en niet moeten kunnen en mogen?
Oplossingen Hoe kunnen we dit mogelijk maken, zonder daarbij de uitdagingen uit het oog te verliezen?

Vorm samen met de anderen een conclusie. Verzamel de conclusie per subgroepje en deel aan het eind de belangrijkste conclusies in de hele groep.

Kaartjes voor Dilemmaspel

Natuur en ziekte

Omgaan met dieren kan allerlei allergieën veroorzaken. Zand kan wormeitjes verspreiden. Maar zand daagt uit om in te graven. En het zachte vachtje van een konijn of paard is zo heerlijk om te aaien. Moeten we kinderen verbieden om dieren te aaien en in het zand te spelen om aandoeningen te voorkomen? Mag één kind een hele groep beperken, omdat het iets niet mag van zijn of haar ouders?

Brengen of zelf laten gaan

Buiten komen kinderen vriendjes, dieren, aardige mensen en avonturen tegen. Ze kunnen hinkelen, belletje trekken, verstoppertje, tikkertje, boodschappen of karweitjes doen. Maar ze worden ook blootgesteld aan de gevaren van het verkeer, kunnen slechte mensen of verleidingen tegenkomen en het zorgt voor tijdverlies. Voor de zekerheid brengen we ze weg, maar daarmee onthouden we hen ook het avontuur van het buiten zijn. Waar kiezen we voor? Avontuur met zelfstandigheid door kinderen zelf te laten gaan of brengen we ze weg?

Wetgeving en visie

Kinderen moeten kunnen spelen met natuurlijke materialen als boomschors, schapenwol en natuurklei. De wetgeving maakt het onmogelijk om deze materialen, onbewerkt, als speelgoed in de handel te brengen. Gelden de veiligheidsvoorschriften voor speelgoed, zoals omschreven voor fabrikanten, ook voor Scouting?

Veiligheid en de beperking van speelmogelijkheden

Een speelgoed dartpijl zonder pijl, een hamer zonder gewicht, een kindernaaimachine zonder naald, een poppenfornuis zonder warmte. Speelgoed moet tegenwoordig zo veilig zijn dat de speelmogelijkheden worden beperkt. In hoeverre is de bescherming van de gezondheid een bedreiging voor het spelplezier én de ontwikkeling van kinderen?

Toezicht en vrijheid

Kinderen spelen graag op plekken waar volwassenen hen niet kunnen zien, vinden en zeker niet storen. Is dat gevaarlijk en onverantwoord? Of moet het kunnen?

Warmte en hygiëne

Stoffen vloerbedekking, banken, kleden en kussens, maar ook oude verkleedkleden kunnen stofmijt bevatten. Ze zijn ook moeilijker te reinigen dan afneembare materialen. Op een stoffen ondergrond spelen, is warmer, zachter en vertrouwer dan op een harde ondergrond, maar brengt ook hygiënische risico's met zich mee. Dus linoleum op de grond en zeil over het speelkussen? Hoe schoon moet het gebouw zijn?

Fantasie en realiteit

“Pauw-pauw, jij bent dood!” Spelen met pistooltjes, mag dat? En is het ‘minder erg’ als ze als wapen een tak, een zelfgemaakt zwaard, een koekje met een hap eruit, een waterpistool of een uitgestoken vinger gebruiken? Waar houdt spelen op en begint de realiteit? Wat kan en mag er nagespeeld worden? Waar liggen de grenzen?

Aangekleed of bloot?

Het is warm. Kinderen spelen buiten. De kleren gaan uit. Hoe oud moet je zijn om zwemkleding aan te moeten? Wanneer kunnen kinderen zich ‘open en bloot’ omkleden? Is bloot per definitie onfatsoenlijk en gevaarlijk met het oog op de uitwassen van onze maatschappij? Hoe zit het met de zelfbescherming van leiding?

Ontdekken en nadoen

Met enige moeite kunnen kinderen langs de spijltjes aan de buitenkant van een klimbuis omhoog lopen. Ook een glijbaan kun je oplopen. Op een schommel kun je ondersteboven hangen. Allemaal goed te doen voor kinderen die het kunnen. Maar kinderen die het niet kunnen, zouden het na kunnen gaan doen, met alle gevolgen van dien. Wat is toelaatbaar en voor wie?

Kant-en-klaar of zelfgemaakt?

Vaak hebben we niet genoeg tijd en aandacht om dingen zelf te regelen. Dan vertrouwen we op de tijd en verantwoordelijkheid van anderen. Van speelgoedfabrikanten, kant-en-klare verjaardagsfeesten tot de kijkwijzer voor televisieprogramma’s. In hoeverre beperken we de fantasie van kinderen met kant-en-klare producten? Wie is uiteindelijk verantwoordelijk?

Agressie en reactie

Het aanbod aan computer- en videogames is enorm. Kinderen spelen er graag mee: vaak, lang en intensief. Vooral de spellen waarbij vaardigheid of strategie vereist zijn, zorgen voor dilemma’s. Voorstanders roemen het trainen van strategisch inzicht en reactievermogen. Tegenstanders zijn bang dat de agressie van de spellen nadelige gevolgen heeft. Wat vind jij?

Water: nat en koud

Met water spelen is altijd leuk: verrassend, steeds weer nieuw en rustgevend. Voor je het weet, zijn alle kleren nat en moet de vloer gedweild worden. Natte kinderen kunnen ook gemakkelijker kou vatten. Is het plezier de moeite waard?

Modder: lekker vies

Spelen met water in combinatie met zand, is heerlijk. Pedagogen roemen de waarde van de beleving, voor de fijne motoriek en het natuurlijk inzicht. Volwassenen vinden het vaak vies en nat. Mogen kinderen modder maken en vies worden?

Veiligheid en speelmogelijkheden

Speelgoed moet voldoen aan de CE-richtlijnen van de EU voor veilig speelgoed. Bovendien kent Nederland het Speelgoedbesluit. Deze richtlijnen zijn vooral gericht op bescherming van de handel. Moet je de waarschuwingen als 'niet geschikt voor kinderen onder de 12 jaar' serieus nemen? Ook als die waarschuwing op kinderspeelgoed staat?

Bescherming en beperking

Water lokt, maar is ook niet ongevaarlijk. Om risico's te vermijden, plaatsen sommige mensen en instanties het liefst om ieder vijvertje, privé en openbaar, een onneembaar hek. Beschermen we kinderen soms te veel?

Vuile kleren

Lekker verven is leuk. Maar de verf zit dan vaak ook op de kleren. Sommige ouders willen dat niet. Van anderen mag het, vooral als het ergens anders is: liever dan thuis met de rommel zitten. Wel verwachten veel van deze ouders dat de kinderen weer schoon naar huis gaan. Mogen kinderen vies worden? Waarom wel of niet? En hoe of wat voor soort viezigheid?

Duurzaamheid en slopen

Slopen: iets een kort maar intens leven gunnen. Een speelgoedautootjes uit elkaar halen, papier scheuren, kartonnen doos in elkaar trappen, een constructie omgooien. Moet speelgoed altijd duurzaam en sterk zijn? Hoe verantwoord is slopen?

Mooi en vies

Aan kapsels wordt soms veel aandacht besteed. Vlechten met strikjes, speldjes of zorgvuldig met gel gemodelleerd haar. Wanneer een kind met zo'n kapsel in de zandbak speelt, kost het vaak veel werk om het haar weer schoon en in model te krijgen. Weegt het plezier van de zandbak daar tegenop? Mag je een kind van de zandbak uitsluiten om de kleding of zijn of haar kapsel?

Verantwoord en leuk

Onbeschilderd, houten speelgoed wordt vaak gezien als pedagogisch verantwoord. Maar veel kinderen vinden het niet leuk en houden van kleuren, details, licht, beweging en geluid. Kan verantwoord niet leuk zijn? En is leuk dan onverantwoord?

Veilig gemaakt en veilig gebruikt

Speelgoed is voorzien van allerlei keurmerken. Een loopstok met een eendje aan het eind. Een plastic zwaard van zacht PVC. Goede blokken zijn lekker groot en zwaar. Maar kinderen kunnen met dat speelgoed slaan en gooien. Is het verstandig dit speelgoed aan te schaffen?

Eigen verantwoordelijkheid en fabricage

Een kind komt met zijn of haar vingers klem te zitten tussen de draaiende wieljes van een batterijtrein. Met een gekneusde vinger tot gevolg. De ouders klagen bij de fabrikant. De klacht wordt afgewezen. Het kind is ouder dan drie jaar en volgens de regels in staat te weten waar het zijn of haar vingers wel of niet in mag steken. Mee eens?

Toezicht en uitdaging

Zelf een hut bouwen, het is de droom van menig kind. Oud hout, flink wat spijkers en een geschikte boom. Kinderen vinden het leuk om lekker te rommelen met zulke spullen. Wij zien het gevaar van blauwe duimen of een spijker in een voet. Moeten kinderen het doen met de kant-en-klare, goedgekeurde veilige speelhuisjes of moeten we ze hun gang laten gaan?

Feest en verantwoording

Bij een bijzondere gelegenheid hoort een groot feest. Met de kinderen naar een zwembad bijvoorbeeld. Voor extra begeleiding en vakkundig personeel is gezorgd. Ouders van de gasten zien vooral gevaren in plaats van feest. Moet het kunnen?

Leren kennen of weghouden

Vuur fascineert. Een lucifer aansteken, een kaarsje branden, vuurtje stoken, met een brandglas spelen, eten klaarmaken, bij een chemische proef iets opwarmen...

Brandwonden zijn pijnlijk en geven onherstelbare littekens. De schade van vuur kan groot zijn. Moet spelen met vuur kunnen?